

**JABATAN BOMBA DAN PENYELAMAT
MALAYSIA**

**PENGENDALIAN ADUAN PELANGGAN
JBPM/PS/11**

Disediakan Oleh:

PPjB Siti Rohani binti Nadir
Penolong Ketua Pengarah
Bahagian Pengurusan
Korporat

Tarikh :01.08.2016

Diluluskan Oleh:

Dato' Hj. Soiman bin Jahid
Timbalan Ketua Pengarah
(Operasi)

Tarikh : 26.09.2016

NO. KELUARAN/PINDAAN: 09

TARIKH:26.09.2016

SALINAN TERKAWAL

JABATAN BOMBA DAN PENYELAMAT MALAYSIA**PENGENDALIAN ADUAN PELANGGAN
JBPM/PS/11**MUKA SURAT : 2 | 7
TARIKH : 26.09.2016**REKOD PINDAAN**

BIL.	KELUARAN / PINDAAN	TARIKH	BAHAGIAN / MUKA SURAT	KETERANGAN RINGKAS PINDAAN
1.	02	14.11.2000	3/8, 4/8, 5/8 Borang Tindakan Aduan Pelanggan	Menggantikan huruf PK/TPK kepada WP/TWP
2.	03	01.03.2003	Keseluruhan Prosedur JBPM/PS/11	Pindaan dibuat adalah berdasarkan kepada perubahan MS ISO 9002:1994 kepada MS ISO 9001:2000 (versi baru)
3.	04	01.09.2003	Keseluruhan Prosedur JBPM/PS/11	Pindaan dibuat berdasarkan kepada Audit Dokumen oleh MAMPU pada 23.7.2003
4.	05	29.09.2004	Keseluruhan Prosedur JBPM/PS/11	Pindaan dibuat berdasarkan kepada keputusan mesyuarat semula pengurusan pada 02.06.2004.
5.	06	26.05.2005	Keseluruhan Prosedur JBPM/PS/11	Pindaan di buat berdasarkan Audit Pematuhan MAMPU bertarikh 28.02.2005 – 14.05.2005.
6.	07	18.05.2010	Keseluruhan Prosedur JBPM/PS/11	Pindaan dibuat berdasarkan kepada penambahbaikan
7.	08	01.08.2013	Keseluruhan Prosedur JBPM/PS/11	Pindaan dibuat berdasarkan kepada penambahbaikan
8.	09	01.08.2016	Keseluruhan Prosedur JBPM/PS/11	Pindaan dibuat berdasarkan kepada penambahbaikan

1. OBJEKTIF

Untuk memastikan semua aduan yang diterima daripada pelanggan diambil tindakan dengan berkesan.

2. SKOP

Prosedur ini digunakan oleh Ibu Pejabat, Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia, Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia Negeri, Zon serta Balai Bomba dan Penyelamat bagi mengendalikan aduan yang diterima dari pelanggan dan pihak yang berkepentingan.

3. RUJUKAN

- 3.1 Pekeliling Am Bilangan 1 Tahun 2013
Penambahbaikan Pengurusan Aduan Di Agensi Sektor Awam Malaysia
- 3.2 Prosedur “**Mesyuarat Kajian Semula Pengurusan**”

4. DEFINISI

- 4.1 **Aduan:** Kenyataan tentang perasaan tidak puas hati atau rasa terkilan terhadap kualiti perkhidmatan yang diberi oleh personel Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia kepada *stakeholder* atau pelanggan.
- 4.2 **Pegawai:** Orang yang digunakhidmat dalam Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia bagi melaksanakan tugas-tugas yang pada melaksanakannya dia dikehendaki atau dibenarkan memakai pakaian seragam.
- 4.3 **Aduan Selesai:** Keputusan aduan dimaklumkan kepada pengadu secara berekod (boleh dibuktikan)
- 4.4 **Kategori Aduan:**
  - 4.4.1 **Aduan Mudah:** aduan yang boleh diselesaikan di peringkat unit/bahagian/agensi sahaja dan memerlukan tindakan segera dimana kelewatan boleh menjejaskan keselamatan, kepentingan awam serta mendatangkan mudarat.
  - 4.4.2 **Aduan Sederhana:** aduan yang memerlukan penglibatan lebih dari 1 unit/bahagian/agensi dan memerlukan siasatan lanjut/ lawatan ke lokasi.
  - 4.4.3 **Aduan Kompleks:** aduan yang melibatkan implikasi kewangan, pengurusan tanah, salah laku dan memerlukan siasatan lanjut/ lawatan ke lokasi. Ianya juga memerlukan ulasan dan penyelarasan lanjut dari agensi terlibat bagi tindakan penyelesaian.

4.5 Tempoh Penyelesaian Aduan:

4.5.1 **Aduan Mudah:** Tidak melebihi lima (5) hari bekerja selepas maklumat lengkap diperolehi.

4.5.2 **Aduan Sederhana:** Tidak melebihi empat belas (14) hari bekerja selepas maklumat lengkap diperolehi.

4.5.3 **Aduan Kompleks:** Maklum balas awal perlu dikemukakan tidak melebihi 14 hari bekerja dan tindakan penyelesaian tidak melebihi 365 hari.

5. SINGKATAN

5.1	JKS	- Jawatankuasa Siasatan
5.2	KB	- Ketua Balai
5.3	KP	- Ketua Pengarah
5.4	KZ	- Ketua Zon
5.5	PBJ	- Pegawai Yang Bertanggungjawab
5.6	PKP	- Penolong Ketua Pengarah
5.7	PPA	- Pegawai Perhubungan Awam
5.8	PPB	- Penolong Pengarah Bahagian
5.9	PP	- Pegawai Penyiasat
5.10	SK	- Semua Kakitangan
5.11	TKP	- Timbalan Ketua Pengarah
5.12	TWP	Timbalan Wakil Pengurusan
5.13	WP	Wakil Pengurusan

6. TINDAKAN DAN TANGGUNGJAWAB

BIL.	TINDAKAN	TANGGUNGJAWAB
6.1	Menerima Aduan	
6.1.1	Aduan boleh diterima oleh semua kakitangan. Di antara medium penyaluran adalah: i. Lisan ii. Bertulis iii. Internet	PBJ/PPA
6.2	Semakan	
6.2.1	Peringkat Ibu Pejabat Membuat semakan aduan untuk mengenalpasti tindakan selanjutnya samada Ibu Pejabat, Negeri atau Unit Integriti	PBJ/PPA
6.2.2	Peringkat Negeri Membuat semakan aduan untuk mengenalpasti tindakan selanjutnya samada peringkat Negeri atau Unit Integriti	PBJ/PPA
6.3	Membuka Nombor Rujukan Aduan	
6.3.1	Setiap aduan hendaklah diberikan rujukan aduan seperti berikut: i Rujukan Pertama : Nama ringkas peringkat penerimaan aduan; ii. Rujukan Kedua : Bilangan aduan yang diterima dalam tahun semasa mengikut turutan tarikh; iii. Rujukan Ketiga : Tahun semasa aduan diterima. Contoh: Peringkat Ibu Pejabat : IP/15/2016 Peringkat Negeri : SL/5/2016 Peringkat Zon : ZRWG/1/2016 Peringkat Balai : KKB/2/2016	PBJ/PPA

JABATAN BOMBA DAN PENYELAMAT MALAYSIA

PENGENDALIAN ADUAN PELANGGAN JBPM/PS/11

MUKA SURAT : 6 | 7

TARIKH : 26.09.2016

BIL.	TINDAKAN	TANGGUNGJAWAB
6.4	Hantar Kad Aduan Terima 6.4.1 Melengkapkan Kad Aduan Terima seperti di LAMPIRAN 2 dan maklumkan penerimaan tersebut kepada pengadu; jika aduan dibuat secara berdokumentasi / berekod.	PBJ/PPA
6.5	Borang Tindakan Aduan Pelanggan (BTAP) 6.5.1 Melengkapkan BTAP seperti di LAMPIRAN 3	PBJ/PPA
6.6	Lantikan Pegawai Penyiasat 6.6.1 Pelantikan pegawai penyiasat di Ibu Pejabat hanya dibuat sekiranya perlu. 6.6.2 Pelantikan pegawai penyiasat di peringkat Negeri perlu dibuat seperti di LAMPIRAN 4 berserta dengan BTAP untuk tindakan penyediaan laporan. 6.6.3 Kemukakan BTAP kepada Pegawai Penyiasat untuk tindakan penyediaan laporan.	PBJ/PPA PBJ/PPA PBJ/PPA
6.7	Kemukakan Laporan 6.7.1 Pegawai Penyiasat menjalankan siasatan dan mengemukakan laporan kepada PBJ/PPA	PP
6.8	Keputusan Aduan Kepada Pengadu 6.8.1 Laporan ringkas hasil siasatan hendaklah dimaklumkan kepada pengadu. 6.8.2 Lampirkan bersama Borang Maklumbalas Aduan Pelanggan seperti di LAMPIRAN 5 .	PBJ/PPA PBJ/PPA
6.9	Rekod 6.9.1 Lengkapkan semua butiran aduan dan pengendalian aduan di dalam Rekod Rumusan Keseluruhan Aduan Pelanggan seperti di LAMPIRAN 6 .	PBJ/PPA

JABATAN BOMBA DAN PENYELAMAT MALAYSIA

PENGENDALIAN ADUAN PELANGGAN JBPM/PS/11

MUKA SURAT : 7 | 7

TARIKH : 26.09.2016

BIL.	TINDAKAN	TANGGUNGJAWAB
6.10	Pembentangan Laporan 6.10.1 Pembentangan laporan aduan pelanggan dalam Mesyuarat Kajian Semula Pengurusan atau Mesyuarat Utama Jabatan.	PBJ/PPA

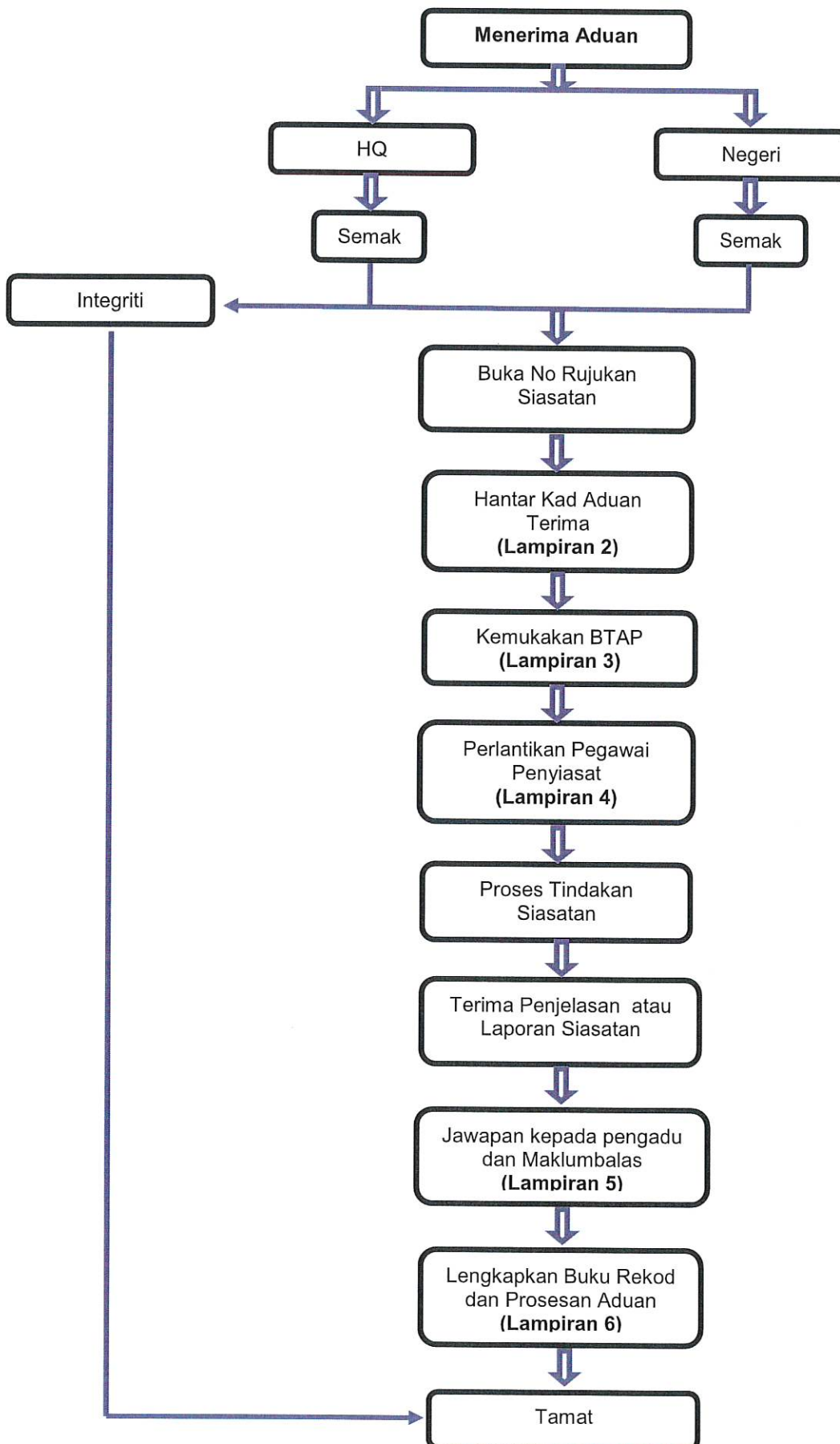
7. REKOD KUALITI

Bil.	Jenis Rekod	Lokasi	Tempoh Penyimpanan
7.1	Borang Tindakan Aduan Pelanggan	Unit Perhubungan Awam, Zon dan Balai	5 Tahun
7.2	Buku Rekod Rumusan Keseluruhan Aduan Pelanggan	Bahagian Pengurusan Korporat	5 Tahun
7.3	Surat Lantikan Pegawai Penyiasat.	Unit Perhubungan Awam, Zon dan Balai	5 Tahun
7.4	Minit Mesyuarat Kajian Semula Pengurusan	Bahagian Pengurusan Korporat	5 Tahun

8. LAMPIRAN

Bil.	Jenis Rekod	Lampiran
8.1	Carta Aliran Pengendalian Aduan Teknikal Pelanggan	Lampiran 1
8.2	Kad Aduan Terima	Lampiran 2
8.3	Borang Tindakan Aduan Pelanggan (BTAP)	Lampiran 3
8.4	Surat Lantikan Pegawai Penyiasat	Lampiran 4
8.5	Borang Maklumbalas Aduan Pelanggan	Lampiran 5
8.6	Rekod Rumusan Keseluruhan Aduan Pelanggan	Lampiran 6

CARTA ALIRAN PENERIMAAN ADUAN

LAMPIRAN 2

Kad Akuan Terima

URUSAN SERI PADUKA BAGINDA	
Kepada .... Untuk pertanyaan lanjut sila hubungi alamat dan no. telefon di bawah:	setem

(Muka Depan)

JABATAN BOMBA DAN PENYELAMAT MALAYSIA	
No. Aduan : ..... Tarikh :	
AKUAN TERIMA ADUAN	
Dengan ini dimaklumkan bahawa Ketua Pengarah telah menerima aduan tuan No. Ruj:.....bertarikh :.....dan sedang dalam perhatian.	

(Muka Belakang)

JABATAN BOMBA DAN PENYELAMAT MALAYSIA

BORANG TINDAKAN ADUAN PELANGGAN (BTAP)

A. BUTIR-BUTIR PENGADU :

No.Aduan :

- (1) Nama :
- (2) Alamat :
- (3) Telefon :
- (4) Cara Perhubungan :

B. MAKLUMAT ADUAN

Lisan ☐

Bertulis ☐

Internet ☐

Nyatakan : Emel

_____
(Nama dan T/T Penerima Aduan)

Tarikh : _____

C. ARAHAN TINDAKAN

Nama / Jawatan PBJ :

Tindakan :

_____
(Ketua Jabatan)

Tarikh : _____

IBU PEJABAT,
JABATAN BOMBA DAN PENYELAMAT MALAYSIA,
LEBUH WAWASAN, PRESINT 7,
62250 PUTRAJAYA.

Telefon : 603-88880036
Faks : 603-88880962
Laman Web : www.bomba.gov.my
E-mel : korporat@bomba.gov.my

LAMPIRAN 4

'CEPAT DAN MESRA'

Ruj. Tuan :
Ruj. Kami :
Tarikh :

NAMA PEGAWAI

NAMA PEGAWAI

Tuan,

**LANTIKAN SEBAGAI PEGAWAI PENYIASAT BAGI ADUAN PELANGGAN BIL:
IP/01/2012**

Dengan hormatnya merujuk kepada perkara di atas.

2. Dengan sukacita dimaklumkan bahawa pihak jabatan telah menerima aduan awam (**nyatakan maklumat aduan seperti catatan Borang Terima Aduan Pelanggan**).

3. Sehubungan dengan itu tuan adalah dilantik sebagai pegawai penyiasat bagi aduan berkenaan. Tuan dikehendaki mengemukakan laporan siasatan sebelum atau pada tarikh.....(akan ditentukan oleh yang berkenaan).....dari tarikh surat ini. Laporan siasatan hendaklah merangkumi perkara-perkara berikut:

- i. Tujuan Siasatan
- ii. Pegawai Penyiasat
- iii. Methodologi Siasatan
- iv. Penemuan Siasatan
- v. Ulasan Jawatankuasa Siasatan

Sekian, terima kasih.

"BERKHIDMAT UNTUK NEGARA"

'1MALAYSIA: Rakyat Didahulukan, Pencapaian Diutamakan.'

Saya yang menurut perintah,

( )
PBN/KZ/KB

s.k.: (i) Pengadu
(ii) Pihak atasan

SEDIA MEMBANTU
BORANG MAKLUMBALAS
MEMBANTU KAMI MEMBERI PERKHIDMATAN YANG BERKUALITI
FEEDBACK FORM TO PROVIDE BETTER QUALITY OF SERVICE

Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia (JBPM) berazam untuk memberi perkhidmatan yang berkualiti kepada orang awam. Maklum balas tuan-puan akan membantu dalam memperbaiki perkhidmatan kami.

Fire Rescue Department of Malaysia (FRDM) aspires to provide quality service to the public. Your feedback will help us to improve our service.

Sila kembalikan borang maklum balas ini kepada kami (melalui emel) ke korporat@bomba.gov.my
Please send this feedback to us via email to korporat@bomba.gov.my

Di atas kerjasama tuan-puan, kami dahului dengan ucapan terima kasih.
We thank you for your cooperation.

SILA TANDAKAN YANG BERIKUT (YANG BERKENAAN SAHAJA)
PLEASE MARK THE FOLLOWING

	Cemerlang	Baik	Sederhana	Lemah
1. Kecekapan menyelesaikan aduan <i>Efficiency of solving complaint</i>	☐	☐	☐	☐
2. Tempoh mengendalikan aduan <i>Duration in handling complaint</i>	☐	☐	☐	☐
3. Kesiediaan pegawai membantu <i>Availability of officer to assist</i>	☐	☐	☐	☐
4. Kualiti perkhidmatan keseluruhan <i>Overall quality of service</i>	☐	☐	☐	☐
	Ya	Tidak		
5. Saya akan mencadangkan perkhidmatan JBPM kepada orang lain. <i>I will suggest FRDM service to others</i>	☐	☐		

Cadangan-cadangan untuk memperbaiki dan mempertingkatkan perkhidmatan JBPM:
Suggestions to improve FRDM service:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

LAMPIRAN 6

[illegible]